

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

การวิเคราะห์การใช้ภาษาวรรณศิลป์เปรียบเทียบเชิงอัตวิสัยที่ปรากฏในบทกวีนิพนธ์เทิดพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

วันที่รับ : 01 ตุลาคม 2567

วันที่แก้ไข : 13 ธันวาคม 2567

วันที่ตอบรับ : 17 มกราคม 2568

ปัทมรา ผาคำ

อาจารย์พิเศษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

corresponding author e-mail:kwpsara@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การใช้ภาษาวรรณศิลป์เปรียบเทียบเชิงอัตวิสัยอย่างสมเหตุสมผลกับสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทกวีนิพนธ์เทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และวิเคราะห์การใช้ภาษาวรรณศิลป์เปรียบเทียบเชิงอัตวิสัยอย่างสมเหตุสมผล ที่ปรากฏในบทกวีนิพนธ์เทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร โดยคัดเลือกบทกวีนิพนธ์เทิดพระเกียรติช่วงระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ.2559 ถึง วันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ.2560 ในโอกาสจัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกเนื่องในงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพวันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ.2560 ซึ่งคัดเลือกจากหนังสือเรื่อง 89 พรรษาแห่งภูมิพลังแผ่นดิน จัดพิมพ์โดยกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ที่มีองค์ประกอบ ได้แก่ ชื่อผู้แต่ง ประเภทคำประพันธ์ จำนวนบท และความถูกต้อง การใช้ฉันทลักษณ์จากการตรวจสอบของคณะกรรมการจัดทำหนังสือรวม 90 ส่วนวน คัดเลือกเฉพาะการใช้ภาษาวรรณศิลป์เปรียบเทียบเชิงอัตวิสัยที่ชัดเจนนำมาพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้งหมด 9 ส่วนวน ผลของการวิจัยพบว่า 1. การใช้ภาษาวรรณศิลป์เปรียบเทียบเชิงอัตวิสัยเปรียบเทียบกับสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทกวีนิพนธ์ ได้แก่ แผ่นดิน แผ่นฟ้า แม่น้ำ โลก น้ำค้าง น้ำฝน เทพยดา จักรวาล และหัวใจ 2. การใช้ภาษาวรรณศิลป์เปรียบเทียบเชิงอัตวิสัยกับสรรพสิ่งต่าง ๆ อย่างสมเหตุสมผล เมื่อเปรียบเทียบกับพระราชดำรัสในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม ระหว่างปี พ.ศ.2531 – 2542 : การวิเคราะห์คุณธรรม 4 ประการ มีความสมจริงกับบทกวีนิพนธ์เทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มิใช่กล่าวเกินความเป็นจริง เพราะด้วยพระราชกรณียกิจ พระราชจริยวัตร รวมทั้งโครงการพระราชดำรินานัปการสร้างสรรค์เพื่อพสกนิกรให้ร่มเย็นเป็นสุขทั่วแผ่นดินไทยอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: ภาษาวรรณศิลป์, เชิงอัตวิสัย, บทกวีนิพนธ์เทิดพระเกียรติ

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Analysis of The Comparative Literary Language Usage in Hyperbole in the poems dedicated to His Majesty King Bhumibol Adulyadej the Great

Received : 01 October 2024

Revised : 13 December 2024

Accepted : 17 January 2025

Papasara Pakham

Special Lecturer, Faculty of Humanities Chiang Mai University

corresponding author e-mail:kwpasara@gmail.com

Abstract

The objectives of this research were to analyze the use of literary language of hyperbole by rationally comparing it with various elements as it appeared in the poems written in honor of His Majesty King Bhumibol Adulyadej the Great, and to examine literary the use of literary language of hyperbole in a manner that is both comprehensive and reasonable within the context of the poems dedicated to His Majesty King Bhumibol Adulyadej the Great. The researcher selected poetry compositions in honor of His Majesty King Bhumibol Adulyadej the Great, created between October 13, 2016, and October 26, 2017, in a commemorative book published on the occasion of the royal cremation ceremony on October 26, 2017. The selected book entitled “89 Years of the Power of the Land” was published by the Fine Arts Department, Ministry of Culture, included components such as the author's name, type of composition, number of chapters, and correctness of prosody as reviewed by the book production committee. A total of 90 expressions were examined, and 9 clear examples of hyperbole were selected for analysis in accordance with the research objectives. The research findings revealed two key points: 1) hyperbolic literary language in the poems was used to compare various elements such as the land, sky, rivers, world, dew, rain, gods, universe, and the heart, and 2) this hyperbolic language was reasonably aligned with His Majesty King Bhumibol Adulyadej's royal speeches on his birthday between 1988 and 1999. The analysis of the four virtues reflected in the Eulogy poems was realistic and not exaggerated, as they corresponded with His Majesty's royal duties, conduct, and numerous projects to bring peace and happiness for the people of Thailand.

Keywords: Literary language, Hyperbole, Eulogy Poem

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติสืบราชสันตติวงศ์ เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 ในพระบรมราชจักรีวงศ์แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ราชอาณาจักรไทยตามระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ.2489 และสวรรคตเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ.2559 ซึ่งเป็นพระมหากษัตริย์ไทยที่ทรงครองราชสมบัติยาวนานที่สุดเป็นระยะเวลา 70 ปี ตลอดเวลาที่พระองค์ทรงครองราชย์นั้น พระองค์ทรงปกครองประเทศชาติและประชาชนด้วยทศพิธราชธรรมนำความร่มเย็นเป็นสุขไปทั่วทุกถิ่นฐาน สมดังพระปฐมบรมราชโองการที่ได้พระราชทานไว้ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ดังพระราชดำรัสว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ทั้งนี้พระองค์ทรงนำหลักธรรมทางพุทธศาสนา จาริตประเพณีดีงาม ปรัชญาคำสอน และคติธรรมที่ล้ำค่า ปรากฏในพระราชดำรัสที่พระราชทานโดยเฉพาะพระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าถวายชัยมงคล ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต ในทุก ๆ ปี

ด้วยสำนึกในพระเมตตาตามหากรุณาธิคุณของพระองค์ที่ทรงสร้างสมไว้ทำให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าเกิดความรัก ความศรัทธา และเทิดทูนจงรักภักดี ซึ่งหม่อมหลวงทวีสันต์ ลดาวัลย์ ราชเลขาธิการ (2541, น.2) แสดงปาฐกถาพิเศษ ความตอนหนึ่งว่า

“...เหตุที่คนไทยเคารพเทิดทูนบูชาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เพราะว่า พระองค์ทรงเสียสละความสุขส่วนพระองค์และมีพระราชหฤทัยเปี่ยมด้วยพระมหากรุณา ทรงทุ่มเทพระปรีชาสามารถเพื่อช่วยเหลือพสกนิกรชาวไทยให้มีการอยู่ดีกินดีตามสมควรแก่อัตภาพโดยถ้วนหน้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงประพฤติปฏิบัติพระองค์อยู่ภายใต้กรอบแห่งรัฐธรรมนูญ จาริตประเพณี คือทศพิธราชธรรม ราชสังคหวัตถุ 4 จักรวรรดิวัตร 12 และทรงยึดมั่นอยู่ในราชธรรมอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ยังทรงสนพระทัยและศึกษาธรรมะคำสั่งสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างลึกซึ้งโดยทรงถือปฏิบัติธรรมะเหล่านั้นด้วยพระองค์เอง ทรงยึดมั่นในธรรมะเหล่านั้นแล้วนำธรรมะดังกล่าวไปดำเนินพระบรมราชาบาย หรือพระราชดำรัสต่าง ๆ ให้กับพสกนิกรได้อย่างเหมาะสม...”

หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช อดีตนายกรัฐมนตรี (2525, น.23) กล่าวว่า

...พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลปัจจุบันได้ทรงปฏิบัติธรรมแห่งศาสนาพุทธซึ่งได้กำหนดไว้สำหรับพระมหากษัตริย์ได้อย่างจริงจัง สม่าเสมอและครบถ้วน ได้แก่ ทศพิธราชธรรม จักรวรรดิวัตร และสังคหวัตถุ ซึ่งธรรมเหล่านั้นซึ่งแต่ก่อนเพียงแต่เคยได้ยินได้ฟังกันมาเป็นนามธรรม ได้ปรากฏเป็นรูปธรรมชัดแจ้งแลเห็นประจักษ์ได้โดยทั่วกัน เป็นธรรมที่ปฏิบัติได้จริงเกิดผลดีจริง ๆ แก่อาณาประชาราษฎร์ และเป็นแบบอย่างที่จะให้ผู้อื่นถือปฏิบัติได้จริงโดยไม่มีข้อสงสัยสงสัยเลใจ แม้ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จะทรงเป็นที่เคารพนับถืออันสูงสุดของคนไทยและ ยังมีพระราชประเพณีและพิธีต่าง ๆ ซึ่งยังหลงเหลือมาแต่กาลก่อน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ก็มีได้ทรงปล่อยให้สิ่งเหล่านั้นเป็นอุปสรรคต่อพระราชกรณียกิจเพื่อประโยชน์ของประชาชนหรือเป็นสิ่งที่กั้นกลางระหว่างพระมหากษัตริย์และประชาชน แต่ได้ทรงเข้าถึงประชาชนทั่วประเทศอย่างใกล้ชิด ทำให้ไม่มีช่องว่างระหว่างประชาชนกับพระมหากษัตริย์อีกต่อไป ทำให้เกิดมีอุดมการณ์เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ขึ้นใหม่ในปัจจุบัน ซึ่งแตกต่างไปจากอุดมการณ์ซึ่งเคยมีมาก่อน อุดมการณ์นี้ได้แก่ความรักอันใกล้ชิด ความภักดีและความมั่นใจในความบริสุทธิ์แห่งพระราชหฤทัยและพระมหากรุณาธิคุณอันหาประมาณมิได้ในสังคมไทย

นอกจากนี้ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีกล่าวคำปรารภในโอกาสการจัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกและจดหมายเหตุ เนื่องในงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ วันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ.2560 (2560, น.1) ว่า

...พระองค์ทรงตั้งมั่นในพระราชปณิธานอันแน่วแน่ที่จะทรงอุทิศ ทุ่มเทกำลังพระวรกาย และกำลังพระราชหฤทัยในการบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการเพื่อความกินดีอยู่ดี คุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่อาณาประชาราษฎร์และความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนของประเทศชาติ พระองค์ทรงงานด้วยหลักการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” รวมทั้งได้พระราชทานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นแนวทางสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ผ่านโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหลากหลายสาขา กว่า 5,000 โครงการ ก่อเกิดเป็น “ศาสตร์แห่งพระราชฯ” ซึ่งเป็นการวางรากฐานการพัฒนาประเทศให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน นับเป็นคัมภีร์อันล้ำค่าแห่งแผ่นดินที่ได้พระราชทานแก่ลูกหลานไทย พระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทในวาระโอกาสต่าง ๆ คือ

ปรัชญาคำสอนและคตินิยมที่พระองค์ทรงปรารถนาให้ปวงชนชาวไทยทั้งหลายตั้งมั่นอยู่ในความดีงาม ความพอดี ความพอเพียง รักษาความเป็นชาติอารยะ

อันเนื่องมาจากการเสด็จสวรรคตของพระองค์ดังกล่าวปวงพสกนิกรทุกหนแห่งต่างโศกเศร้าอาลัยอาวรณ์ที่สูญเสียพระมหากษัตริย์ ผู้ทรงคุณอันประเสริฐเปรียบดั่งที่สูญเสียพ่อแห่งแผ่นดินไป อย่างไม่มีวันกลับคืน คงเหลือไว้ซึ่งคุณงามความดีที่สรรค์สร้างไว้อย่างอนันต์คงอยู่ตลอดนิรันดร์กาล ผู้ประพันธ์บทกวีนิพนธ์จึงสะท้อนความรู้รักนึกคิดที่ได้อยู่ในใต้ร่มพระบารมีของพระองค์อย่างสันติสุขตลอดมาเป็นบทกวีนิพนธ์เทิดพระเกียรติในรูปแบบของฉันทลักษณ์แต่ละชนิดตามที่ตนถนัดและเชี่ยวชาญ

ด้วยเหตุผลนี้ ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความรักอันยิ่งใหญ่ของผู้แต่งคำประพันธ์จึงสนใจที่จะวิเคราะห์การใช้ภาษาวรรณศิลป์ เปรียบเทียบเชิงอติพจน์กับสรรพสิ่งต่าง ๆ และการใช้ภาษาวรรณศิลป์เปรียบเทียบกับสรรพสิ่งต่าง ๆ อย่างสมเหตุสมผล ที่ปรากฏในบทกวีนิพนธ์เทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร โดยคัดเลือกหนังสือ 89 พระราชนิพนธ์ในวชิราวุธวิทยาลัยของกรมศิลปากร จำนวน 90 ลำดับ ซึ่งสาระครบถ้วนตามที่คณะกรรมการจัดทำหนังสือที่ระลึกและจดหมายเหตุเนื่องในงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ วันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2560

ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดการใช้ภาษาวรรณศิลป์เปรียบเทียบกับเชิงอติพจน์ ซึ่งนำแนวคิดมาจากภาพพจน์อติพจน์ โดยนักวรรณคดี เช่น สิทธา พินิจวาล (2519, น.95) กุหลาบ มลลิกะมาส (2528, น.126) วิภา กงกะนันท์ (2533, น.35-38) ดวงมน จิตรจำนง (2536, น.115 – 129) และกอบชัย รัฐอุบล (2560, น.111 -117) สรุปความหมายของอติพจน์ได้ว่าอติพจน์เป็นการกล่าวเกินความจริง เพื่อสร้างสรรค์โดยเน้นความรู้รักนึกคิดทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์สะท้อนใจอย่างลึกซึ้ง ทำให้เกิดจินตนาการเห็นภาพที่นำมาเปรียบเทียบกับได้อย่างชัดเจน การวิเคราะห์ห้วงวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดการวิเคราะห์ห้วงของสนม ครูชเมื่อง โดยใช้ภาพพจน์เชิงอติพจน์ที่พรรณนาตามความเป็นจริงสมเหตุสมผลกับพระราชกรณียกิจ พระราชจริยาวัตรตลอดจนโครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ อย่างแท้จริง จึงใช้วรรณศิลป์เชิงอติพจน์เปรียบเทียบกับบทกวีนิพนธ์เทิดพระเกียรติกับพระราชดำริของพระองค์ มิใช่เป็นการกล่าวเกินความจริง ทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเห็นคล้อยตามด้วยเหตุผลและบริบทของการเปรียบเทียบการใช้ภาษาวรรณศิลป์ที่ลุ่มลึกและลึกซึ้ง ซึ่งสนม ครูชเมื่อง (2543, น.23) อธิบายไว้ใน พระราชดำรัสในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม ระหว่างปี พ.ศ.2531-2542 : การวิเคราะห์คุณธรรม 4 ประการว่า “กระแสพระราชดำรัสที่พระราชทานเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาระหว่างปี พ.ศ.2531 – 2542 ปรากฏคุณธรรมครบทุกประการทรงเปรียบเทียบกับสรรพสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างสมเหตุสมผลทำให้เกิดภาพพจน์ที่ชัดเจนเข้าใจได้ง่าย และน้อมนำไปปฏิบัติในวิถีชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับการใช้วรรณศิลป์ภาพพจน์แล้วควรเป็นภาพพจน์เชิงอติพจน์ คือการกล่าวตามความเป็นจริงด้วยพระองค์เป็นพระมหากษัตริย์ ประมุขของชาติ ศูนย์รวมใจที่ทรงคุณค่าอันประเสริฐเป็นร่มเกล้ามีขวัญเพียบพร้อมสมบูรณ์ด้วยสติปัญญา พระธรรมจริยา พระวิริยะอุตสาหะยึดมั่นในธรรมิกราชโดยตลอดระยะเวลาทรงครองราชสมบัติอันยาวนานที่ทรงมีพระราชจริยาวัตรและพระราชกรณียกิจอนันต์ล้วนเป็นประโยชน์แก่พสกนิกรชาวไทยทั้งมวล” สำหรับผู้แต่งคำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง เพื่อกล่าวสดุดีเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จึงเป็นสาระที่เป็นจริงแต่ใช้การพรรณนาเปรียบเทียบกับสรรพสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์การใช้ภาษาวรรณศิลป์เปรียบเทียบกับเชิงอติพจน์อย่างสมเหตุสมผลกับสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทกวีนิพนธ์เทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
2. เพื่อวิเคราะห์การใช้ภาษาวรรณศิลป์เปรียบเทียบกับเชิงอติพจน์กับสรรพสิ่งต่าง ๆ อย่างสมเหตุสมผลที่ปรากฏในบทกวีนิพนธ์เทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลบทกวีนิพนธ์ในช่วงเวลาการเสด็จสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ตั้งแต่วันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ.2559 – วันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ.2560 โดยคัดเลือกจากหนังสือที่มีสาระครบถ้วนประกอบด้วย บทกวีนิพนธ์เรื่อง ผู้แต่ง ลักษณะคำประพันธ์ และจำนวนบท โดยผ่านการตรวจสอบของคณะกรรมการจัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกและจดหมายเหตุเนื่องในงาน พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ ของกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

2. คัดเลือกหนังสือเรื่อง 89 พรรษาแห่งภูมิพลแผ่นดิน จำนวน 90 ส่วนวน คัดเลือกเฉพาะสาระที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้ภาษาวรรณศิลป์เชิงอติพจน์เท่านั้น ได้จำนวน 9 เรื่อง 9 ส่วนวน ดังต่อไปนี้

1. บทกวีนิพนธ์ เรื่อง ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ของ ก้องภพ รื่นศิริ
2. บทกวีนิพนธ์ เรื่อง ราลึกพระมหาสัตรี ของ ชวิน พงษ์ผจญ
3. บทกวีนิพนธ์ เรื่อง แผ่นดินอาลัย ของ บัณลือ จินดาศรี
4. บทกวีนิพนธ์ เรื่อง วันสิ้นฟ้า ของ พิทักษ์ บุญยะโอภาส
5. บทกวีนิพนธ์ เรื่อง บ้านทักกักดี ของ รพีพรรณ เพชรอนันต์กุล
6. บทกวีนิพนธ์ เรื่อง นิราศพระมิ่งขวัญสู่ฟ้า ของ รัตนพล ชื่นคำ
7. บทกวีนิพนธ์ เรื่อง จารจากหยาดน้ำตา ของ วันเนา ยูเด็น
8. บทกวีนิพนธ์ เรื่อง ตามรอยพ่อ ของ สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์
9. บทกวีนิพนธ์ เรื่อง ไตร่มาบารมีวิถีทอง ของ อำไพพรรณ น้อยหนูจตุรัส

3. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กรอบแนวคิดจากคำจำกัดความเชิงอติพจน์ของ สนม ครุฑเมือง (2543, น.23 – 256) สรุปได้ว่า ภาษาวรรณศิลป์ที่นำมาเปรียบเทียบเชิงอติพจน์กับสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่ผู้แต่งคำประพันธ์สร้างสรรค์บทกวีนิพนธ์ทำให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจ หรือที่เรียกว่าจินตภาพ โดยสรรพสิ่งที่นำมาเปรียบแม้ว่าจะเป็นภาษาวรรณศิลป์ก็ตาม แต่ในพระราชดำรัสส่วนหนึ่งเป็นพระราชกรณียกิจและพระราชจริยวัตรที่เป็นแบบอย่างงดงามยิ่งต่อพสกนิกรของพระองค์ ซึ่งมีความสมเหตุสมผลในบทกวีนิพนธ์เกิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

4. นำบทกวีนิพนธ์ 9 ส่วนวน วิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยการใช้ภาษาวรรณศิลป์เปรียบเทียบเชิงอติพจน์กับสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทกวีนิพนธ์เกิดพระเกียรติ และวิเคราะห์ การใช้ภาษาวรรณศิลป์เปรียบเทียบเชิงอติพจน์กับสรรพสิ่งต่าง ๆ อย่างสมเหตุสมผลที่ปรากฏในบทกวีนิพนธ์เกิดพระเกียรติ

5. การเสนอผลการวิเคราะห์ใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยนำพระราชดำรัสในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม ระหว่างปี พ.ศ.2531 – 2542 ที่ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตอัญเชิญกระแสพระราชดำรัสที่พระราชทานเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษามาวิเคราะห์คุณธรรม 4 ประการ มาอ้างอิงสนับสนุนกับสาระและบริบทของผู้แต่งคำประพันธ์เกิดพระเกียรติยศผู้เป็นที่รักยิ่งของชาวไทยทั้งมวล สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับพระราชดำรัสในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ผ่านขั้นตอนการขอพระราชทานจากมหาวิทยาลัยทุกประการ ทั้งนี้แสดงให้เห็นได้ว่าในบทกวีนิพนธ์เกิดพระเกียรติ มีความสมเหตุสมผลดังพระราชกรณียกิจและพระราชจริยวัตรส่วนหนึ่งของพระองค์ท่าน

6. การสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยสรุปผลในบทกวีนิพนธ์เกิดพระเกียรติตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เปรียบเทียบเชิงอติพจน์กับสรรพสิ่งต่าง ๆ และความสมเหตุสมผลกับสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทกวีนิพนธ์เกิดพระเกียรติ รวมทั้งได้แนวคิดองค์ความรู้ใหม่จากการศึกษาวิจัยนำไปประยุกต์ใช้ในสรรพวิชาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมต่อไปในอนาคต

ผลการวิจัย

ตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อวิเคราะห์การใช้ภาษาวรรณศิลป์เปรียบเทียบเชิงอัตวิสัยกับสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทกวีนิพนธ์เทิดพระเกียรติและเพื่อวิเคราะห์การใช้ภาษาวรรณศิลป์เปรียบเทียบเชิงอัตวิสัยกับสรรพสิ่งต่าง ๆ อย่างสมเหตุสมผลที่ปรากฏในบทกวีนิพนธ์เทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

จากผลของการวิเคราะห์พบภาษาวรรณศิลป์เปรียบเทียบเชิงอัตวิสัยกับสรรพสิ่งต่าง ๆ จำนวน 9 ส่วน จากทั้งหมด 90 ส่วน โดยจะเปรียบเทียบกับสรรพสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ ธรณี หรือแผ่นดิน แผ่นฟ้า แม่น้ำ โลก น้ำค้าง น้ำฝน จักรวาล เทพดา และหัวใจ

ผลการวิเคราะห์พบภาษาวรรณศิลป์เปรียบเทียบเชิงอัตวิสัยอย่างสมเหตุสมผลกับสรรพสิ่งต่าง ๆ อย่างสมเหตุสมผลที่ปรากฏในบทกวีนิพนธ์เทิดพระเกียรติ 9 ส่วน จากทั้งหมด 90 ส่วน ได้แก่ บทกวีนิพนธ์ดังต่อไปนี้

1. บทกวีนิพนธ์ เรื่อง ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ของ ก้องภพ รื่นศิริ แต่งเป็นคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ จำนวน 2 บท กาพย์ยานี 11 จำนวน 6 บท และโคลงสี่สุภาพ จำนวน 2 บท ปรากฏในกาพย์ยานี 11 จำนวน 2 บท ดังคำประพันธ์ต่อไปนี้

เจ็ดสิบล้านไทยร้อง	น้ำตานองท่วมธรณี
สูญเสียพระภูมิ	ชีวิตร่วมยอมตายแทน ฯ
กราบซบกับภพพื้น	เสียงสะอื้นระงมแดน
อ้ออิงถึงเมืองแมน	แผ่นดินดูลั่นทรุดลง ฯ

(ก้องภพ รื่นศิริ, 2560, น.65)

การวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงอัตวิสัยกับสรรพสิ่งต่าง ๆ คือ ธรณีเมืองแมน และแผ่นดิน โดยเปรียบเทียบกับการเสด็จสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสมือนว่าเป็นการกล่าวเกินจริงชาวไทยโคกเศร้าเสียใจ ร้องไห้จนน้ำตานองท่วมธรณี เสียงร้องไห้คร่ำครวญดังถึงสรวงสวรรค์ของเทพเทวาชั้นต่าง ๆ ทำให้ “แผ่นดินดูลั่นทรุดลง” จึงเป็นการเปรียบเทียบกับน้ำตาที่ท่วมธรณีหรือแผ่นดิน

ความโศกเศร้าอาลัยอาวรณ์ของพสกนิกรชาวไทยครั้งนี้เป็นความสูญเสียอย่างสุดประมาณค่าได้เพราะพระองค์ทรงเป็นที่รักยิ่งของแผ่นดินและครองราชสมบัติอันยาวนานยิ่งกว่าพระมหากษัตริย์พระองค์ใด โดยทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ประเสริฐอย่างแท้จริง ตลอดระยะเวลาที่ทรงดำรงสิริราชสมบัติทรงมีพระราชจริยวัตรพระราชกรณียกิจและโครงการพระราชดำริมากมายเหลือคณานับด้วยพระอัจฉริยภาพ และพระปรีชาสามารถของพระองค์ทรงนำประเทศชาติผ่านปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ มาโดยตลอดตามที่พระราชทานพระปฐมบรมราชโองการ เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ.2493 ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” การกล่าวเปรียบเทียบเชิงอัตวิสัยที่ชาวไทยร้องไห้ “น้ำตานองท่วมธรณี” เสียงร้องไห้ดังไปถึงแดนสวรรค์ จวบจนทำให้แผ่นดินทรุดลง “อ้ออิงถึงเมืองแมน แผ่นดินดูลั่นทรุดลง” จึงมีความสมเหตุสมผลเพราะพระองค์ได้มีพระราชกรณียกิจเพื่อพสกนิกร ตลอดสมัยการครองราชสมบัติและเป็นไปตามปฐมบรมราชโองการทุกประการ ทำให้ชาวไทยทุกหมู่เหล่าอาลัยอาวรณ์ทั่วแผ่นดิน ประชาชนรักพระองค์และพระองค์ทรงรักและห่วงใยประชาชนทั่วประเทศดุจดั่งพ่อของแผ่นดิน

ดังข้ออัญเชิญพระราชนิพนธ์เรื่อง “เมื่อข้าพเจ้าจากสยามสู่สวิสเซอร์แลนด์” (อ้างถึงใน กัญดา ธรรมมงคล, 2530, น.5) อ้างอิงไว้เป็นที่ประจักษ์ในพระมหากรุณาธิคุณ ดังพระราชดำรัสต่อไปนี้

“เมื่อออกจากพระที่นั่งไพศาลทักษิณมายังพระที่นั่งอัมรินทร์วินิจฉัย ผู้คนอะไรช่างมากมายเช่นนี้ เมื่อวานนี้เจ้าหน้าที่ได้เข้ามาถามว่าจะอนุญาตให้ประชาชนเข้ามาหรือไม่ ในขณะที่ไปถวายบังคมพระบรมศพ ตอบเขาว่าให้เข้ามาซิ เพราะเหตุว่าวันอาทิตย์เป็นวันสำหรับประชาชนเป็นวันของเขาจะไปห้ามเสียอะไรได้ และยิ่งกว่านั้นยังเป็นวันสุดท้ายก่อนเราจะจากบ้านเมืองไปด้วย ข้าพเจ้าก็อยากจะแลเห็นราษฎรเพราะกว่าจะได้กลับมาเห็นเช่นนี้คงอีกนานมาก”

ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวนี้ ผู้แต่งบทประพันธ์โดยใช้อติพจน์และผู้วิจิตรใช้เชิงอติพจน์เปรียบเทียบกับสรรพสิ่งต่าง ๆ ในแนวทางอย่างสมเหตุสมผล จึงเป็นที่พิสูจน์ได้ว่า ประชาชนรักพระองค์และพระองค์ก็รักประชาชนเช่นเดียวกัน ดังพระมหากรุณาธิคุณที่ปรากฏในการอ้างอิงพระราชดำรัส

2. บทกวีนิพนธ์ เรื่อง รำลึกพระมหาสัตว์ ของ ชวิน พงษ์ผจญ แต่งเป็นคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพและอินทรวีเชียรฉันท 11 สลับด้วยโคลงสี่สุภาพ 1 บท และอินทรวีเชียรฉันท 11 จำนวน 12 บท ดังคำประพันธ์ต่อไปนี้

ปฐวีกัมปนาท	โลกธาตุแทบพังก้น
เย็นเหยียบพิภพยนิ	แต่กระชากด้วยโคก
น้ำค้ำกลางห้วงหา	ระรินหนาวราวน้ำตา
ร่วงชั้นสวรรค์มา	เพราะเทวราอาตุร

(ชวิน พงษ์ผจญ, 2560, น. 85)

จากบทประพันธ์นี้ การวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงอติพจน์โดยเปรียบเทียบความเศร้าโศกเสียใจกับปฐวี โลกธาตุ แทบพังก้นด้วยเสียงร้องไห้คร่ำครวญ และน้ำค้ำร่วงลงมาจากฟ้าเสมือนเทวราอาตุร จึงเป็นการเปรียบเทียบกับสรรพสิ่งคือปฐวีหรือแผ่นดินโลกแทบพังทลายรวมทั้งน้ำค้ำเปรียบเสมือนน้ำตาที่ไหลจนหนาวน้ำตา

การใช้สรรพสิ่งต่าง ๆ มาเปรียบเทียบเป็นอารมณ์สะท้อนใจของผู้ประพันธ์ในบทกวีนิพนธ์เทิดพระเกียรติที่มีความรู้สึกกับการเสด็จสวรรคตของพระองค์ ประชาชนชาวไทยและชาวต่างประเทศก็รู้สึกเช่นเดียวกับผู้แต่งบทประพันธ์แต่ไม่สามารถเขียนคำประพันธ์ได้ด้วย เพราะพระองค์เป็นศูนย์รวมใจของชาวไทยทั้งมวลเป็นที่ยอมรับของชาวโลกในฐานะกษัตริย์นักคิดค้นทั้งทางทฤษฎีและนักปฏิบัติเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันการเสด็จสวรรคตของพระองค์จึงมีความโศกเศร้าไปทั่วแผ่นดินด้วยความจงรักภักดีต่อพระองค์ ดังเช่นพระราชดำรัสแก่ไขปัญหาความขัดแย้งของทุกทวีปในโลก ว่า

“...เมื่อวานฉันได้พูดกับลูกเสือชาวบ้าน ขอร้องให้เขาคิดว่าเมืองไทยคืออะไร เดี๋ยวนี้มีความสงบพอสมควร ทุกทวีปในโลกนี้ มีการทะเลาะกันอย่างร้ายแรง แล้วเขาได้รับประโยชน์อะไร ทุกคนก็ตายกันหมด อย่างที่เขาตายเป็นแสน แล้วก็มีหวังจะตายเป็นล้าน มีประโยชน์อะไร ของเราอย่าไปเอาอย่าง เราเอาอย่างมานานแล้ว เราทำตัวอย่างมานานแล้ว ตอนนี้อะไรอย่าไปเอาอย่างที่เขาทำกัน ให้ดูในทวีปทั้งหมด ก็ที่เอวามีทั้งทวีปแอฟริกา อเมริกา เอเชีย แล้วก็ยุโรป ตักกัน ทั้งนี้ขออย่าให้เป็นอย่างนั้น...” (สนม ครุฑเมือง, 2543, น. 60)

พระราชดำรัสในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคมนี้มีประโยชน์ต่อชาวไทยและชาวโลก เพื่อขจัดทุกข์บำรุงสุขทุก ๆ พื้นที่ นำความร่มเย็นเป็นสุขมาสู่ชาวไทยและชาวต่างประเทศ ความเศร้าโศกเกี่ยวกับแผ่นดินแทบพังก้น น้ำค้ำดุจน้ำตาที่หนาวเย็นจากห้วงฟ้า ดุจดั่งเทวอาตุร จึงเป็นเหตุเป็นผลสำคัญจากการพรรณนาในความรักต่อพระองค์ที่ทรงเป็นผู้มีพระคุณอย่างอนันต์ต่อประชาชนทุกหมู่เหล่า

3. บทกวีนิพนธ์ เรื่อง แผ่นดินอาลัย ของ บันลือ จินดาศรี แต่งเป็นคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ จำนวน 4 บท และกลอนสุภาพ จำนวน 4 บท ดังคำประพันธ์ต่อไปนี้

แผ่นดินทุกซอกซอก	โศก
แผ่นน้ำอาบน้ำตา	รำไห้
ทวยราษฎร์ต่างชลนา	ไหลหลั่ง
ปางเสด็จพระองค์ไท	สู่ฟ้าแดนสวรรค์

(บันลือ จินดาศรี, 2560, น. 127)

จากบทประพันธ์นี้ ผู้แต่งคำประพันธ์เปรียบเทียบความทุกข์เหมือนแผ่นดิน แผ่นน้ำ มีความทุกข์เสียใจร้องไห้ไปทั่วเสมือนภาพพจน์บุคลาธิษฐานและอติพจน์ ในส่วนของเชิงอติพจน์นั้นเป็นความสมเหตุสมผลที่เปรียบเทียบกับแผ่นดิน แผ่นน้ำ และรวมถึง “ทวยราษฎร์ต่างชลนา” ร้องไห้เศร้าโศก เสียใจอย่างใหญ่หลวง ในการเสด็จสวรรคตของพระองค์ ดังที่พระองค์ทรงมีโครงการพระราชดำริตั้งมูลนิธิชัยพัฒนา เพื่อความร่มเย็นเป็นสุขของประชาชนทุกหมู่เหล่า ตามพระราชดำรัสว่า

“หนังสือนี้รายได้จะบำรุงมูลนิธิช่วยพัฒนาทั้งหมดคือไม่ได้เอามาใช้เป็นส่วนตัวแต่ประการใด แต่การลงทุนในการเขียนนี้ก็ลงทุนเขียนด้วยความเห็นดีเห็นชอบสละค่าใช้จ่ายไม่น้อย เพราะว่าต้องพิมพ์ผิดอะไรนิด ๆ หน่อย ๆ ก็ต้องแก้ไขเวลาไปมาก จึงขอให้ท่านทั้งหลายได้อุดหนุน การอุดหนุนนั้นก็เท่ากับท่านได้อุดหนุนมูลนิธิช่วยพัฒนา ซึ่งมีหน้าที่ที่เราตั้งไว้สำหรับมูลนิธิให้พัฒนาประเทศจนมีชัยชนะ” (สนม ครุฑเมือง, 2543, น. 75)

โครงการพระราชดำริของพระองค์กว่า 5,000 โครงการ จึงนับเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อวิถีการดำรงชีวิตของปวงชนชาวไทยสร้างร่มเย็นเป็นสุขทั่วทุกถิ่นทั้งในเมืองและที่ห่างไกลความเจริญ ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ พระองค์จึงเป็นกษัตริย์ที่ภาพลักษณ์เป็นผู้ทรงพัฒนาคุณภาพชีวิตและเป็นที่รักของปวงชนชาวไทยและต่างประเทศ การพรรณนาเชิงอัตวิสัยจึงสมเหตุสมผลดังภาพลักษณ์กษัตริย์นักพัฒนาที่เข้าถึงเข้าใจความอยู่ดีมีสุขของประชาชนอย่างแท้จริง

4. บทกวีนิพนธ์ เรื่อง วันสิ้นฟ้า ของ พัทธกษ บุนยยะโอภาส แต่งเป็นคำประพันธ์ประเภทโคลอนสุภาพ จำนวน 12 บท ดังคำประพันธ์ต่อไปนี้

หัวอกราชภูรีระทิกไปไม่เป็นสำ	เกินจะเขียนถ้อยคำอนุสรณ์
ชลนัยน์ไหลหยาดไม่ขาดตอน	มือสั่นคลอนประคองเขียนจิตเวียนวน
เสียงกรีดร้องก้องในหทัยราชภูรี	เสียงสะอื้นอนาใจให้สับสน
เสียงวังเวงแว่วไหวในกมล	เสียงมณฑลร้องไห้อาลัยลา

(พิทักษ์ บุนยยะโอภาส, 2560, น. 155)

จากบทประพันธ์นี้ ผู้แต่งเปรียบเทียบ “ชลนัยน์ไหลหยาดไม่ขาดตอน” แสดงถึงอัตวิสัยตามความหมายที่เกินความจริง เพราะโดยธรรมชาติย่อมเป็นไม่ได้ และในบทกวีเรื่องที่ 5 ในทำนองเดียวกันเป็นอัตวิสัย

5. บทกวีนิพนธ์ เรื่อง บันทึกภักดี ของ รพีพรรณ เพชรอนันต์กุล แต่งเป็นคำประพันธ์ประเภทโคลอนสุภาพ จำนวน 12 บท ดังคำประพันธ์ต่อไปนี้

จารึกรักเต็มในหัวใจเศร้า	เก็บไว้เล่าความทรงจำอันล้ำค่า
“ว่าแผ่นดินที่เก่า” คุ่มเกล้าประชา	ไทยศรัทธาเทิดราชเทินบาทบงสุ
เริ่มเรียงถ้อยร้อยกรองก็ร้องไห้	น้ำตาไหลใจจะลุ่มเป็นผุยผง
บันทึกภักดีจักไม่มีที่จบลง	เพราะยังคงเขียนไปร้องไห้ไป ๆ

(รพีพรรณ เพชรอนันต์กุล, 2560, น. 163)

จากบทประพันธ์ของ รพีพรรณ เพชรอนันต์กุล ก็เช่นเดียวกันแสดงถึงอัตวิสัย ในลักษณะเปรียบเทียบกับกันว่า “น้ำตาไหลใจจะลุ่มเป็นผุยผง” การเปรียบเทียบบอติพจน์ว่าน้ำตาที่ไหลเพราะความโศกเศร้ากับการเสด็จสวรรคตของพระองค์ ผู้ประพันธ์ร้องไห้เพราะความโศกเศร้าในหัวใจ จนน้ำตาที่ไหลจะทำให้หัวใจลุ่มสลายกลายเป็นผุยผง ซึ่งในบทกวีทั้งพิทักษ์ บุนยยะโอภาส และรพีพรรณ เพชรอนันต์กุล เสมือนเป็นการกล่าวเกินจริงในความหมายภาพพจน์อัตวิสัย แต่ถ้าพิจารณาอย่างกว้างขวางและลุ่มลึกแล้ว ผู้ประพันธ์มีภาษาวรรณศิลป์ที่ลึกซึ้งสะท้อนอารมณ์ในการเปรียบเทียบกับสรรพสิ่งทั้งหลาย ในด้านเชิงอัตวิสัยซึ่งสิ่งที่ผู้ประพันธ์ได้สรรถ้อยร้อยคำเพื่อให้เกิดความสมเหตุสมผลและเป็นจริงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเป็นกษัตริย์นักปกครอง นักพัฒนาประเทศ ทรงเป็นกษัตริย์ผู้ทรงธรรม กษัตริย์ผู้มีพระอัจฉริยภาพ กษัตริย์ผู้เมตตากรุณา และกษัตริย์ผู้ทรงกตัญญูกตเวทีตา เป็นต้น การเปรียบเทียบโดยเชิงอัตวิสัยนั้นว่าเป็นความจริงสมเหตุสมผลที่ถูกต้องทุกประการ

6. บทกวีนิพนธ์ เรื่อง นิราศพระมิ่งขวัญสู่ฟ้า ของ รัตนพล ชื่นคำ แต่งเป็นคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ 6 บท ดังคำประพันธ์ต่อไปนี้

ปางให้สวรรค์แคล้ว	คลาสถาน
วิโยคยั้งจักรพาห	จักขวิ
ดลแสงศศิสุรยกาล	กลีบส่อง ได้ฤา
ท่วมเทวน้ำเนตรกล้ำ	เลื่อนผันภาพไตร

(รัตนพล ชื่นคำ, 2560, น. 165)

จากบทประพันธ์นี้ ผู้แต่งเปรียบเทียบความเศร้าโศกวิโยคของการเสด็จสวรรคตของพระองค์เสมือนจักรพาฬหรือจักรวาลจะพลิกคว่ำ รวมทั้งการร้องไห้อาลัยอาวรณ์ น้ำท่วมในภพไตร คือ สวรรค์ มนุษย์ และนรก เป็นภาพพจน์เชิงอุปมา เช่นเดียวกับกับบทกวีนิพนธ์เรื่องที่ 7

7. บทกวีนิพนธ์ เรื่อง จารจากหยาดน้ำตา ของ วันเนา ยูเด็น แต่งเป็นคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ 6 บท ดังคำประพันธ์ต่อไปนี้

รินสายชลเนตรถ้วน	ไทยราษฎร์
ชนม์ชีพประชาชาติ	ชอกช้า
พระกิจประหนึ่งปราษฎ์	ปiongปก ไทยนา
จากจิ่งสุตกลั่นกล้า	ทุกข์ถ้วนทวยไทย ฯ

(วันเนา ยูเด็น, 2560, น. 171)

จากบทประพันธ์นี้ ผู้แต่งเปรียบเทียบความโศกาอาดูรของชาวไทย ร้องไห้น้ำตาไหลเป็นสายน้ำแห่งความอาลัยอาวรณ์ ทั้งนี้ในบทกวีนิพนธ์เรื่องที่ 6 และเรื่องที่ 7 หากเป็นการเปรียบเทียบเชิงอุปมาซึ่งเป็นเรื่องที่มีความเป็นจริงอย่างสมเหตุสมผล เพราะพระองค์เป็นที่รักยิ่งของประชาชนทั่วสารทิศ แม้แต่ปัญหาเพียงเล็กน้อย พระองค์ก็ช่วยบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้ได้ ดังพระราชดำรัสเกี่ยวกับการยืมเงินไปแต่งงาน จึงเป็นการเปรียบเทียบเชิงอุปมาที่เป็นความจริงอย่างสมเหตุสมผลในพระราชจริยวัตรทั้งดงามของพระองค์ ดังพระราชดำรัสที่ตรัสว่า

“อันนี้ก็มีอีกคนหนึ่ง เขาจะแต่งงาน และขอกู้เงิน นึกว่าคนนั้นเขาก็ทำงานมาดีก็น่าจะให้เหมือนเป็นรางวัลเขา ก็ให้เงินเขาหมื่นบาท สมัยนั้นหมื่นบาทไม่ใช่น้อย หมื่นบาทเพื่อจะไปจัดงานแต่งงานของเขา ตกลงเขาได้แต่งงาน เขายังไม่ได้คืนเงิน ก็ไม่ค่อยถืออะไร เพราะว่าเขาแต่งงาน เขามีความสุข ก็ดีไป เขาจะได้ทำงานได้ดี” (สนม ครุฑเมือง, 2543, น. 94)

8. บทกวีนิพนธ์ เรื่อง ตามรอยพ่อ ของ สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์ แต่งเป็นคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ 9 บท ดังคำประพันธ์ต่อไปนี้

ที่สิบสามตุลาปีห้าเก้า	ไทยโคศเร้าทั้งแผ่นดินวันสิ้นพ่อ
ราษฎร์ครวญคร่ำรำไห่ใจหดท้อ	น้ำตาคลอน้ำตาหลังดังฝนพรำ

(สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์, 2560, น. 195)

จากบทประพันธ์นี้ ผู้แต่งเปรียบเทียบที่ราษฎร์ครวญคร่ำรำไห่จนน้ำตาที่หยดรินไหลเสมือนฝนพรำ ซึ่งเปรียบเปรยเป็นเชิงอุปมาเพราะพระองค์มีพระเมตตากรุณาธิคุณต่อพสกนิกรของพระองค์สุดจะคณานับได้ ด้วยพระองค์เป็นที่รักยิ่ง ทรงช่วยแก้ไขภัยน้ำท่วม ฝนแล้งได้อย่างอัศจรรย์

9. บทกวีนิพนธ์ เรื่อง ไตรัมบาร์มีวิธทอง ของ อำไพพรรณ น้อยหนูจตุรัส แต่งเป็นคำประพันธ์กลอนสุภาพ 6 บท ดังคำประพันธ์ต่อไปนี้

หัวใจเอยทำไมไม่หมั่นหมอง	น้ำตาเอยเอยนองอยู่เต็มหน้า
มีแต่เศร้าโศกสลดหยดน้ำตา	รินไหลมาเหมือนฟ้ารั่วทั้งหัวใจ
จากสิบสามตุลามาววันนี้	ยังไม่มีที่ท่าจะหยุดได้
ภาพที่เห็นยังเด่นแนบแอบหทัย	อ่านเรื่องราวคราวใดใจร้าวราน

(อำไพพรรณ น้อยหนูจตุรัส, 2560, น. 237)

จากบทประพันธ์นี้ ผู้แต่งได้เปรียบเทียบการเสด็จสวรรคตทำให้หัวใจโศกเศร้าจนทำให้หัวใจดูจะไหม้ รวมทั้งร้องไห้น้ำตารินหลังไหลเหมือนฟ้ารั่ว สำหรับการเปรียบเทียบความอาลัยอาวรณ์เช่นนี้เป็นเชิงอุปมาทั้งเรื่องที่ 8 และเรื่องที่ 9 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ การเปรียบเป็นเชิงอุปมาเพราะทรงแก้ไขปัญหานานาประการ ของปวงชนชาวไทยได้อย่างรวดเร็วสมความปรารถนา ดังเช่นการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมฝนแล้ง พระองค์มีพระอัจฉริยภาพสามารถแก้ไขปัญหามาได้สำเร็จ สมจริงด้วยเหตุด้วยผลทุก ๆ พระราชกรณียกิจ ดังพระราชดำรัสเรื่องปัญหาน้ำท่วมและฝนแล้ง ประกอบการอ้างอิงในบทกวีนิพนธ์เรื่องที่ 8 และเรื่องที่ 9 ดังพระราชดำรัสที่ตรัสว่า

“เรื่องของน้ำท่วมนั้น ปีนี้ดีกว่าไม่ต้องพูด แต่แล้วเทวดาก็เตือนว่าพูด เพราะว่าภาคใต้ น้ำท่วม เป็นอย่างนี้ ธรรมชาติเป็นอย่างนี้ บางทีก็มากบางทีก็น้อย แต่ถ้าสร้างเขื่อนนั้นเขื่อนจะเป็นเครื่องมือสำหรับเฉลี่ย ปีนี้น้ำมากก็เก็บเอาไว้ ไม่ต้องใช้ เพราะว่าน้ำฝนก็ลงมา พอใช้แล้วก็เก็บเอาไว้ ปีไหนน้ำน้อย ก็เอาออกมาใช้ ทำให้ภัยแล้งบรรเทาลง ภัยของอุทกภัยก็บรรเทาด้วย ข้อนี้ได้พูดมาหลายปีแล้ว แล้วก็ในที่ประชุมเช่นนี้ก็เหมือนกัน ฉะนั้นการที่เล่าให้ฟังว่าคิดจะสร้างเขื่อน นครนายกนี้ ก็เพื่อแก้ปัญหาในอนาคต เพื่อที่จะไม่ต้องเสียใจทำไมเมื่อปีก่อนนั้น ไม่ได้ทำ” (สนม ครุฑเมือง, 2543, น. 65) จึงเป็นพระราชดำรัสที่เป็นความจริงอย่างสมเหตุสมผล

และอ้างอิงในพระราชดำรัสว่า “อีกข้อหนึ่งที่หนักใจมากคือเรื่องภัยแล้ง ที่ท่านนายกได้กล่าวถึงภัยแล้งนี้ก็เช่นเดียวกับภัยของการชะงักของจราจร ต้องแก้ไขและแก้ไขมาตลอด มาเรื่อยแต่ไม่ทันกับเหตุการณ์จึงทำให้เดี๋ยวนี้ทุกคนชักวิตกกังวลมาก แล้วก็คิดว่าเราแย่นะเราตายแน่ ๆ แต่ถ้าหากไม่แก้ไขเฉพาะหน้าก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขในระยะยาว ฉะนั้นก็ต้องแก้ไขในระยะสั้นก่อน การที่ทางราชการได้วางแผนการแก้ไขในระยะสั้น ก็เข้าใจว่าพอที่จะประทังและพอที่จะผ่านพ้นไป เป็นวัน ๆ หรือเป็นปี ๆ แต่ว่าโครงการระยะยาวที่ได้วางเอาไว้มานานแล้ว และที่จะวางไว้นานแล้ว และที่จะวางต่อไปนั้นก็ต้องดำเนิน” (สนม ครุฑเมือง, 2543, น. 67)

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำผลของการวิจัยของ สนม ครุฑเมือง (2543, น.23 – 125) ศึกษาและวิจัยเรื่อง พระราชดำรัสในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม ระหว่างปี พ.ศ.2531 – 2542 : การวิเคราะห์คุณธรรม 4 ประการ ในนามของสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยนเรศวรโดยขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตอัญเชิญกระแสพระราชดำรัส ที่พระราชทานในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม มาวิเคราะห์คุณธรรม 4 ประการ ผ่านการขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตจากอธิการบดีมหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งผลการวิจัยพบว่ากระแสพระราชดำรัสที่พระราชทานเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ระหว่างปี พ.ศ.2531 – 2542 ปรากฏคุณธรรมครบถ้วนทั้ง 4 ประการ ล้วนเป็นคุณธรรมที่เป็นความจริงอันเกิดจากผลของ พระราชกรณียกิจ พระราชจริยวัตร โครงการพระราชดำริและอื่น ๆ พระราชดำรัสที่พระราชทานเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มีพระราชประสงค์ให้พสกนิกรของพระองค์เป็นผู้มีคุณธรรมซึ่งจะเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าสืบไปในอนาคต คุณธรรม 4 ประการ ดังพระราชดำรัสควรปลูกฝังคุณธรรมที่สั่งมาตั้งแต่ยังวัยเยาว์ การปลูกฝังที่ดี ในแนวทางหนึ่งก็คือการประพฤติปฏิบัติให้เห็นแบบอย่างอันดีงาม ดังพระราชจริยวัตรและพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ปรากฏในสี่ส่วนหนึ่งตามกระแสพระราชดำรัสที่พระราชทานเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาในแต่ละปี ดังนั้นการอ้างอิงประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลในบทวิพนธ์ จึงมีความเป็นเหตุเป็นผลสมจริงกับกระแสพระราชดำรัสทุกประการ ซึ่งภาพลักษณ์ของพระองค์เป็นแนวคิดของการวิเคราะห์ การใช้ภาษาวรรณศิลป์เชิงอติพจน์มาพรรณนาวิเคราะห์การเปรียบเทียบกับบทวิพนธ์เทิดพระเกียรติ ซึ่งภาพพจน์ประเภทอติพจน์ ผู้แต่งจะใช้ภาษาวรรณศิลป์ที่กล่าวเกินความจริงเพระยากยิ่งที่จะหาสิ่งใดเปรียบเทียบกับพระเมตตากรุณาธิคุณต่อปวงพสกนิกรของพระองค์ได้ จึงสรรหาสิ่งที่นำมาเปรียบให้ทัดเทียมดูเสมือนว่าเป็นการกล่าวเกินความจริงแต่สำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ นั้นทรงทศพิธราชธรรมนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาใช้ในพระราชจริยวัตรของพระองค์ รวมทั้งประยุกต์ใช้ในพระราชดำรัสที่สั่งสอนพสกนิกรของพระองค์ยังความร่มเย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน จึงเป็นการวิเคราะห์เชิงอติพจน์ที่เป็นจริงมาประกอบอ้างอิงในบทวิพนธ์ดังกล่าวนี้

สำหรับผู้แต่งบทวิพนธ์เทิดพระเกียรติ โดยนำสรรพลึงต่าง ๆ มาเปรียบเทียบ ถ้าวิเคราะห์ให้ชัดเจนแล้วเพราะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีภาพลักษณ์ที่ดีในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ผู้ทรงพัฒนาคุณภาพชีวิตและเป็นที่รักของประชาชนพบมากที่สุด ดังผลการวิจัยของปัสสรา ฝาคำ (2566, น.1326) ศึกษาวิจัยเรื่องภาพลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในบทวิพนธ์โศกาลัยเทิดพระเกียรติ ปรากฏภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ผู้ทรงพัฒนาคุณภาพชีวิตและเป็นที่รักของราษฎรมากที่สุด ด้วยพระองค์ทรงเป็นที่รักยิ่งของปวงพสกนิกร จึงแต่งบทวิพนธ์ด้วยความรักเทิดทูนพระองค์สุดจะประมาณเปรียบเทียบกับสรรพลึงใด ๆ ทัดเทียมได้เลย

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์การใช้ภาษาวรรณศิลป์เปรียบเทียบเชิงอติพจน์ที่ปรากฏในบทกวีนิพนธ์เทิดพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร โดยสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2 ประการคือ การวิเคราะห์การใช้ภาษาวรรณศิลป์เปรียบเทียบเชิงอติพจน์กับสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทกวีนิพนธ์เทิดพระเกียรติพบสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่นำมาเปรียบเทียบได้แก่ ธรณี หรือแผ่นดิน แผ่นฟ้า แม่น้ำ โลก น้ำค้าง น้ำฝน เทพเทวดา และหัวใจ

ส่วนในการวิเคราะห์การใช้ภาษาวรรณศิลป์เปรียบเทียบเชิงอติพจน์กับสรรพสิ่งต่าง ๆ อย่างสมเหตุสมผล ที่ปรากฏในบทกวีนิพนธ์เทิดพระเกียรติ พบการเปรียบเทียบเชิงอติพจน์ที่มีความเป็นจริงตามพระราชกรณียกิจและพระราชจริยวัตรของพระองค์อย่างแท้จริงทุก ๆ ประการ ดังกระแสพระราชดำรัสในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม ระหว่างปี พ.ศ. 2531 – 2542 โดยนำผลการวิเคราะห์คุณธรรม 4 ประการ ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (2543, น.23-123) นำมาอ้างอิงกับบทกวีนิพนธ์เทิดพระเกียรติ ซึ่งการเปรียบเทียบในบทกวีนิพนธ์แต่ละประเภท ที่แต่งเทิดพระเกียรติพระองค์เกิดจากอารมณ์สะท้อนใจ เศร้าโศกเสียใจอาลัยอาวรณ์ต่อการเสด็จสวรรคตของพระองค์ เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ.2559 ผู้แต่งคำประพันธ์จึงสรรถ้อยร้อยกรองตามความรู้สึกนึกคิดสิ่งที่เป็นประจักษ์ในพระราชกรณียกิจ พระราชจริยวัตรรวมทั้งโครงการพระราชดำริกว่า 5,000 โครงการ บังเกิดผลสำเร็จแก่ปวงพสกนิกรของพระองค์สามารถบำบัดทุกข์บำรุงสุขไปทั่วแผ่นดินไทย คุณงามความดีในพระเมตตาคุณอันใหญ่หลวง เป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชนทุกหมู่เหล่าเพราะพระองค์เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทย เป็นพ่อของแผ่นดิน ตลอดจนเป็นที่รักยิ่งยากที่จะหาสิ่งใดมาเปรียบเทียบกับผู้แต่งคำประพันธ์ได้จินตนาการที่สะท้อนความรู้สึกสะท้อนอารมณ์จึงใช้ภาษาวรรณศิลป์เปรียบเทียบกับพระองค์อันเป็นที่เทิดทูนและรักยิ่งกว่าชีวิต เปรียบตามจินตนาการ ซึ่งการเปรียบเทียบกับกล่าวนั้นมิใช่เกินความจริงกับพระราชกรณียกิจและพระราชจริยวัตรนานัปการ จึงนับได้ว่าเป็นการใช้ภาษาวรรณศิลป์เชิงเปรียบเทียบเชิงอติพจน์อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ทำให้ทราบแนวคิดการใช้ภาษาวรรณศิลป์เปรียบเทียบกับสรรพสิ่งต่าง ๆ ของผู้แต่งคำประพันธ์ที่ปรากฏในบทกวีนิพนธ์เทิดพระเกียรติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแต่งคำประพันธ์ในแต่ละประเภทได้เป็นอย่างดี
2. การใช้ภาษาวรรณศิลป์เปรียบเทียบประเภทภาพพจน์อติพจน์ ซึ่งเหมือนการกล่าวเกินความจริง และการใช้เชิงอติพจน์เป็นการกล่าวเปรียบเทียบกับจริงสมเหตุสมผลของผู้แต่งคำประพันธ์ที่เห็นคุณงามความดีอันอนันต์สุดจะประมาณคุณค่าได้โดยแสวงหาสรรพสิ่งต่าง ๆ มาเปรียบเทียบ การวิเคราะห์ของผู้อ่านยุคใหม่อาจตีความเป็นการกล่าวเกินความจริงในรูปแบบภาพพจน์อติพจน์ แต่สำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระราชจริยวัตรและพระราชกรณียกิจที่เป็นจริงโดยเป็นแบบอย่างต่อประชาชนทั่วประเทศ รวมทั้งต่างประเทศ แม้ว่าจะใช้คำว่าอติพจน์ และเชิงอติพจน์ก็มีความเหมาะสมถ้าใช้คำว่า “เชิงอติพจน์” ความสมเหตุสมผลในกระบวนการวิจัยที่สามารถพิสูจน์ได้ ดังปรากฏในโครงการพระราชดำริของพระองค์กว่า 5,000 โครงการ การใช้เชิงอติพจน์ จึงเป็นแนวทางหนึ่งกับการเปรียบเทียบที่มีความเหมาะสมและสมจริงทุกประการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เชิงอติพจน์ที่เป็นองค์ความรู้ใหม่มีความเป็นเหตุผลและสมจริงนำไปวิเคราะห์กับบทกวีประเภทอื่นที่มีคุณค่าทางวรรณศิลป์
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบเชิงเหตุผลโดยใช้การวิเคราะห์อติพจน์และเชิงอติพจน์ในบทกวีประเภทอื่นที่มีคุณค่าทางวรรณศิลป์

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2560). 89 พรรษาแห่งภูมิพลแผ่นดิน. สุวรรณภูมิเฮอริเทจ.
- ก้องภพ รื่นศิริ. (2560). ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช. ใน ศิริรัตน์ ทวีทรัพย์ (บ.ก.), 89 พรรษาแห่งภูมิพลแผ่นดิน, (น. 65). สุวรรณภูมิเฮอริเทจ.

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

- กอบชัย รัฐอุบล. (2560). *กวีนิพนธ์ไทยสมัยใหม่ในบริบทของสังคมไทย*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- กัญดา ธรรมมงคล, คุณ. (2530). พระอัจฉริยภาพด้านภาษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว., 8(ฉบับพิเศษ), 1-34.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2528). *วรรณคดีวิจารณ์*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศีกฤทธิ ปราโมช, ม.ร.ว. (2525). *ทศพิธราชธรรมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว*. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ดวงมน จิตรจำนงค์. (2536). *สุนทรียภาพในภาษาไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). พิมพ์สยาม.
- ทวีสันต์ ลดาวัลย์, ม.ล. (2541). *ร่วมพระบุญญาบารมีของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช*. อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- บันลือ จินดาศรี. (2560). แผ่นดินอาลัย. ใน ศิริรัตน์ ทวีทรัพย์ (บ.ก.), 89 *พรรษาแห่งภูมิพลแผ่นดิน*, (น. 127). สุวรรณภูมิเฮอริเทจ.
- ปภัสรา ผาคำ. (2566). *ภาพลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในบทกวีนิพนธ์โคลงกลอนเทิดพระเกียรติ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ประยุทธ์ จันทร์โอชา. (2560). คำปรารภในการจัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกและจดหมายเหตุ, ใน ดาวรัตน์ ชูทรัพย์ (บ.ก.), *พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้นอาลัย*. (น. 1). อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- พิทักษ์ บุญยะโอภาส. (2560). วันสิ้นฟ้า. ใน ศิริรัตน์ ทวีทรัพย์ (บ.ก.), 89 *พรรษาแห่งภูมิพลแผ่นดิน*, (น. 155). สุวรรณภูมิเฮอริเทจ.
- รพีพรรณ เพชรอนันต์กุล. (2560). น้อมกราบพระทราบทูลิพระบาท. ใน ศิริรัตน์ ทวีทรัพย์ (บ.ก.), 89 *พรรษาแห่งภูมิพลแผ่นดิน*, (น. 163). สุวรรณภูมิเฮอริเทจ.
- รัตนพล ชื่นคำ. (2560). นิราศพระมิ่งขวัญสู่ฟ้า. ใน ศิริรัตน์ ทวีทรัพย์ (บ.ก.), 89 *พรรษาแห่งภูมิพลแผ่นดิน*, (น. 165). สุวรรณภูมิเฮอริเทจ.
- วันเนาว์ ยูเด็น. (2560). จารจากหยาดน้ำตา ต่างถ้อย. ใน ศิริรัตน์ ทวีทรัพย์ (บ.ก.), 89 *พรรษาแห่งภูมิพลแผ่นดิน*, (น. 171). สุวรรณภูมิเฮอริเทจ.
- วิภา กงกชนันท์. (2533). *วรรณคดีศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). ไทยวัฒนาพานิช.
- สนม ครุฑเมือง. (2543). *พระราชดำรัสในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคมระหว่างปี พ.ศ. 2531-2542 : การวิเคราะห์คุณธรรม 4 ประการ*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์. (2560). ตามรอยพ่อ... ใน ศิริรัตน์ ทวีทรัพย์ (บ.ก.), 89 *พรรษาแห่งภูมิพลแผ่นดิน*, (น. 195). สุวรรณภูมิเฮอริเทจ.
- สิทธิ พิณภูวดล. (2519). *ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อำไพพรรณ น้อยหนูจตุรัส. (2560). ไตร่มาบารมีวิถีทอง. ใน ศิริรัตน์ ทวีทรัพย์ (บ.ก.), 89 *พรรษาแห่งภูมิพลแผ่นดิน*, (น. 237). สุวรรณภูมิเฮอริเทจ.